

MIEHIKKÄLÄN KUNTA

Arviointikertomus 2015

Miehikkälän kunnan tarkastuslautakunta

1 TARKASTUSLAUTAKUNNAN TOIMINTA

1.1 Tehtävät ja toiminnan tarkoitus sekä tavoitteet

Tarkastuslautakunnan tehtävistä on säädetty 1.5.2015 voimaan tulleen kuntalain 14 luvussa ja kunnan hallintosäännössä Valtuusto asettaa tarkastuslautakunnan hallinnon ja talouden tarkastuksen sekä arvioinnin järjestämistä varten.

Tarkastuslautakunnan tehtävänä on mm.:

- 1) valmistella valtuuston päätettävät hallinnon ja talouden tarkastusta koskevat asiat
- 2) arvioida, ovatko valtuuston asettamat toiminnan ja talouden tavoitteet kunnassa ja kuntakonsernissa toteutuneet ja onko toiminta järjestetty tuloksellisella ja tarkoituksenmukaisella tavalla;
- 3) arvioida talouden tasapainotuksen toteutumista tilikaudella sekä voimassa olevan taloussuunnitelman riittävyttä, jos kunnan taseessa on kattamatonta alijäämää;
- 4) huolehtia kunnan ja sen tytäryhteisöjen tarkastuksen yhteensovittamisesta;

Tarkastuslautakunta laatii arviointisuunnitelman ja antaa valtuustolle kullakin vuodelta arviointikertomuksen, jossa esitetään arvioinnin tulokset. Arviointikertomus käsitellään valtuustossa tilinpäätöksen yhteydessä. Lautakunta voi antaa valtuustolle muitakin tarpeellisia pitämiään selvityksiä arvioinnin tuloksista.

1.2 Tarkastuslautakunnan kokoonpano ja toimintamuodot

Kunnanvaltuusto on 21.1.2013 § 4 asettanut kuntalain 71 §:n mukaisesti tarkastuslautakunnan toimikauttaan vastaavien vuosien hallinnon ja talouden tarkastuksen järjestämistä varten.

Tarkastuslautakunnan kokoonpano arviointivuonna:

Jäsenet

Arto Lavento, puheenjohtaja
Kati Taina, varapuheenjohtaja
Aila Korpela
Kari Suoknuuti

Varajäsenet

Hannele Tulkki
Riitta Riihelä
Veikko Suomalainen
Kari Kimmo

Tarkastuslautakunnan sihteerinä on toiminut JHTT Juhani Liski BDO Audiator Oy:stä.

Tarkastuslautakunta toteutti työnsä hyväksymänsä arviointisuunnitelman mukaisesti kokoontumalla kaikkiaan kahdeksan kertaa. Virolahden tarkastuslautakunnan kanssa järjestettiin yhteinen kokous Miehikkälässä 15.3.2016. Tarkastuslautakunta perehtyi toimintavuonna kunnan toimintoihin ja talouteen haastatteleamalla kunnanjohtajaa, talouspäällikköä, toimialajohtajia sekä teknisen toimen johtavia luottamushenkilöitä ja tehtäväalueiden vastuuviranhaltijoita. Tarkastuslautakunnan painopistealueena vuonna 2015 on ollut tekninen toimi.

Tarkastuslautakunta perustaa arviointinsa valtuuston, kunnanhallituksen ja lautakuntien pöytäkirjoista, toimintakertomuksesta sekä kunnallisjohdon ja eri tehtäväalueiden henkilöstön haastatteluissa tekemiinsä havaintoihin. Lautakunnan jäsenten esteellisyydet on otettu huomioon arviointityössä.

1.3 Tilintarkastus

Miehikkälän kunnan tilintarkastajana vuonna 2015 on toiminut BDO Audiator Oy, vastuullisena tilintarkastajana JHTT Juhani Liski, avustajanaan tarkastajat Antti Kärkkäinen ja Minna Back-Helvasto.

Tilintarkastaja on raportoinu tarkastuslautakunnalle tarkastussuunnitelmansa toteutumisesta. Tilintarkastaja antoi tarkastuslautakunnalle tarkastuksista väliraportin ja tilinpäätöksen käsittelyn yhteydessä lopuraportin.

2 EDELLISTEN VUOSIEN ARVIOINTIKERTOMUSTEN JOHDOSTA TEHTYJEN TOIMENPITEIDEN ARVIOINTI

Valtuusto ei pyytänyt lisäselvityksiä toimielimiltä vuoden 2014 arviointikertomuksen johdosta, joten sen suhteen ei ole kommentoitavaa. Uuden kuntalain mukaan kunnanhallituksen on annettava lausuntonsa toimenpiteistä, joihin arviointikertomus antaa aihetta.

Tarkastuslautakunta on aikaisemmissa arviointikertomuksissaan kiinnittänyt hallinnon huomiota eräisiin asiakoihtiin, joiden johdosta tarkastuslautakunta antaa tämänhetkisen arvionsa:

2.1 Kaakon Kaksikon toiminta

Vuoden 2015 toiminnassa on jatkettu Kaakon Kaksikossa sovittua työnjakoa Virolahden kunnan kanssa. Toiminnan voidaan hyvillä mielin todeta vakiintuneen ja syventyneen. Siinäkin tapauksessa, että palvelutarjontaa on jouduttu kansalaiskunnassa rajoittamaan, palvelua on ollut saatavissa toisesta kunnasta. Sellaisia ovat olleet mm. lääkäripalveluiden kesäaikainen supistaminen ja sosiaalitoimen toimitilasanearausten johdosta asiakassijoitukset ja ateriapalvelut. Toimintaa on hoidettu joustavasti ja tarpeetonta ulkopuolista ostopalvelua välttäen.

Palveluohjausryhmä seuraa palvelutoiminnan kehittymistä ja valmistelee yhteisten kannanottojen muodostamista keskeisistä kunnan palvelu- ja kuntarakenneseioista. Kuitenkin niin, että kummankin kansalaiskunnan muodostettua kantansa toinen osakunta on sitä kunnioittanut. Erilaisilta näkemyksiltä ei ole vältytty, mutta eriävät kannanotot perustuvat kansalaiskunnan lähipalveluiden tarpeeseen eikä yksinomaan taloudellisiin näkökohtiin.

Mielestämme tällä tavoin on luotu yhteistä strategiatasoista palvelujen kehittymistä Kaakon Kaksikon yhteistoiminta-alueelle. Korostamme, että alueen palveluiden turvaaminen tarvitse molempien kuntien yhteisiä tavoitteita ja konkreettisesti yhteisiä toimenpiteitä palveluiden säilyttämiseksi. Säilytettäväksi tarkoitetut palvelut on kehitettävä niin edullisiksi, ettei niitä kannata siirtää muualla tuotettaviksi.

2.2 Kuntajakoselvitys/kuntaliitos

Miehkälän kunta on osallistunut viime vuosina vireillä olleeseen eteläisen Kymenlaakson yhden ja kahden kuntamallin pohjalta laadittuun kuntajakoselvitykseen. Painopisteen siirryttyä kuntajaon muutoksesta sosiaali- ja terveydenhuollon uudistamiseen puheet kuntaliitoksista keskeytyivät ainakin joksikin aikaa. Kuntien tehtävien vähentäminen ei merkitse kuntien olemassaolon tarpeen heikkenemistä, vaan kunnan rooli on muuttumassa paikallisen hyvinvoinnin ylläpitäjäksi. Alueellisia selvityksiä jatkettiin valmistelemalla maakunnallista sosiaali- ja terveydenhuollon sekä itsehallintoalueen uudistusta. Valtakunnalliset päätökset sosiaali- ja terveystoimen organisoitavasta eivät tulleet vielä hyväksytyiksi toimintavuoden aikana. Kuluvaan kevään aikana on vähitellen saatu tietoja uudistuksesta, mutta keskeiset kysymykset kuten esim. toiminnan rahoitusmuoto ovat edelleen kesken. Tarve kuntajaon muutokselle tulee arvioitavaksi näiden keskeneräisten valtakunnallisten tehtävien uudelleen organisoimnin jälkeen.

2.3 Tavoiteasettelu ja tilinpäätösraportointi

Tarkastuslautakunta suositteli sitovien tavoitteiden selventämistä talousarviossa ja raportoinnin yhtenäistämistä sekä täydentämistä kaikista tavoitteista. Tarkastuslautakunnan toivomukset on otettu hyvin huomioon.

Toimintavuoden talousarvio perustui muutaman vuoden takaiselle kuntastrategialle. Olemme perään kuuluttaneet strategian ja talousarvion tavoitteiden kiinteää yhteyttä. Tavoiteasettelussa on tässä suhteessa nähtävissä edistymistä, joskaan kaikkien toimialojen tavoitteiden yhteys strategiaan ei ole kovin selkeä. Uuden kuntalain mukaan tavoitteet on johdettava nimenomaan hyväksytystä strategiasta.

Totesimme edellisen arviointimme yhteydessä, että kuntastrategiaa ollaan vasta jalkauttamassa toimialoille. Kunnanhallitus on tässä suhteessa toiminut aloitteellisesti ja perusti työryhmät valmistelemaan strategiaa täydentäviä toimenpideohjelmia. Ohjelmat hyväksyttiin valtuustossa keväällä 2016. Toimenpideohjelmat ovat tarpeeksi konkreettisia ja niissä esitetyt toimenpiteet ovat osin haasteellisia, mutta toteutuskelpoisia. Toimenpiteiden vastuuttaminen ja aikataulutus mahdollistavat asianmukaisen seurannan. Mielestämme on hyvä, etteivät toimenpideohjelmat sisällä sellaisia tulevaisuuden haaveita, joihin tässä vaiheessa ei ole ratkaisua. Tarkentavia päätöksiä voidaan tehdä myöhemmin.

Talousarviossa ja toimintakertomuksessa on erotettava valtuuston ja toimialan itsensä asettamat tavoitteet ja niiden raportoinnit. Sosiaali- ja terveystoimessa tämä erottelu on selvästi nähtävissä. Muilla toimialoilla tavoitteiden sitovuustaso jää vielä osin hämäräksi. Pidämme tarpeellisena, että toimialojen

raportointiin liitettäisiin vastaisuudessa osio, josta ilmenee valtuuston hyväksymät strategiset tavoitteet ja niihin perustuvat toimialan omat tavoitteet. Menettely selkeyttäisi sekä toimialan raportointia että tavoitteiden arviointia. Tuloksellisuuden arvioimiseksi riittää useimmiten tosiasioihin perustuva toimialan itsearviointi.

Toimintakertomus/tasekirja on laadittu ohjeiden mukaisesti ja raportointi on parantunut entisestään. Käyttötalouden ja investointien talousarvioeroja on perusteltu asianmukaisesti toimintakertomuksessa. Toimintakertomus antaa erittäin hyvän kuvan kunnan toiminnasta ja taloudesta.

3 TAVOITTEIDEN TOTEUTUMISEN ARVIOINTI

3.1 Strategiset tavoitteet

Miehikkälän valtuusto linjasi kesäkuussa 2012 strategian 2017 – Vireä E18 -tien maaseutukunta. Strategian *toiminta-ajatukseksi* kirjattiin, että Miehkälä on yritysmyönteinen kansainvälinen E18 -tien maaseutukunta, joka tunnetaan laadukkaista palveluistaan, vetovoimaisista asuinalueistaan ja innovatiivisista palveluyrityksistään. Kunta tuottaa palvelut ja järjestää laadukkaat peruspalvelut asiakaslähtöisesti ja kustannustehokkaasti. Strategiassa otetaan kantaa myös niiden palveluiden tuottamiseen, jotka halutaan säilyttää kunnassa mahdollisessa kuntaliitostilanteessa.

Miehikkälän kunta on myös linjannut *säilyvänsä itsenäisenä kuntana*. Toiminnan jatkaminen itsenäisenä kuntana on tässä vaiheessa perusteltua. Mahdollisiin kuntajaon muutoksiin otettaneen kantaa aikaisintaan sitten, kun sosiaali- ja terveydenhuollon sekä itsehallintoalueiden uudistaminen on saatu päätösvaiheeseen.

Strategisena tavoitteena ollut *asiakaslähtöisyys* korostuu erityisesti sosiaali- ja terveystoimissa, jossa palvelut koskettavat kaikkia kuntalaisia. Kaakon Kaksikon alueella palvelut on voitu säilyttää, vaikka ajoittain on palveluja jouduttu rajoittamaan. Asiakastytyväisyyskyselyiden mukaan palveluihin oltiin varsin tyytyväisiä. Sivistystoimen palvelutytyväisyyttä kasvattaa merkittävästi kirkonkylän koulujen ja kirjaston uudisrakennukset.

Strategisena tavoitteena ollut *vakaat talous* ja toimintavuodelle tavoiteltu kulujen nolllakasvu eivät täysin toteutuneet. Nettomenot kasvoivat 3 %, joka saatiin katettua verotulojen ja valtionosuuksien kasvulla. Vuosikate oli 1,4 M€ ja tilikauden tulos lähes 0,8 M€ ylijäämäinen. Talous pysyi edellisen toimintavuoden tasolla. Mittavat investoinnit lisäsivät väistämättä velkamäärää.

Elinkeinoitoimen tuloksellisuutena voidaan pitää yritysten lisääntymistä, vaikka kansallinen talouskehitys osoittaa vain lievää elpymistä. Muurikkalan yritysalueen vetovoimaisuuden lisääntymistä ei ollut nähtävissä, mutta Vaalimaan alueen kehittymisen myötä uskotaan tilanteen parantuvan. Yritystoiminnan perusedellytysten edistämistä esim. kaavoituksella on tarpeen jatkaa.

Vapaan sivistystoimen tuki yhteisöille on luonut edellytyksiä *vireälle kulttuurielämälle*. Kunnan historialliset, sodanaikaiset kohteet ovat tärkeitä matkailukohteita maakunnallisesti ja valtakunnallisestikin. Ainutlaatuisuus on tässä suhteessa aarre.

Henkilöstön hyvinvointiin on paneuduttu tarmokkaasti. Pätevän henkilöstön saamisessa on ollut ajoittain ongelmia, mutta puutteet eivät ole liiaksi haitanneet työn suorittamista. Henkilöstöä on ollut kuitenkin saatavissa riittävästi. Henkilöstön mitoitus palveluiden suhteen on tasapainossa. Henkilöstökulut kasvoivat, vaikka henkilöstön määrä hieman väheni.

Kokonaisuutena toiminnan ja talouden voidaan todeta edenneen strategisten perustavoitteiden suuntaisesti.

3.2 Toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutuminen

3.2.1 Talousarvion toteutuminen ja talouden tila

Käyttötalousosassa sitovana tavoitteena oli *toimielimen nettomeno (toimintakate)*, joka sisältää sekä ulkoiset että sisäiset erät. Toimintakertomus sisältää sitovuustasoa vastaavat toteutumataulukot.

Toimialoista osa painottaa kustannuslaskennallisia tietoja ilmoittaessaan, etteivät kustannukset sisällä sisäisiä eriä. Kun talousohjeiden mukaan talousarvion tulee sisältää myös sisäiset erät, on ilmeisesti tar-

vetta muuttaa ajallisesti talousarvion laadintaa siten, että sisäiset erät ehditään saada eri toimialojen talousarvion lautakuntakäsittelyyn. Sisäisten erien budjetoinnissa ja talousarviovertailussa on noudatettava yhtenäistä käytäntöä. Sisäiset erät ovat tuottoja/kuluja toimialoille siinä missä ulkoisetkin erät. Tiedot kustannuksista eivät anna oikeaa kuvaa ilman sisäisiä eriä.

Miehikkälän ja Virolahden yhteisesti hoidettavien palveluiden kustannukset on jaettu palvelusopimuksen mukaisesti. Toimintakertomuksessa on hyvä ja laaja talouden tilaa selvittävä osio.

Vuoden 2015 talousarvio laadittiin 0,4 M€ ylijäämäiseksi. Tilikauden tulos oli kuitenkin 0,8 M€ ylijäämäinen. Talousarvio siihen tehtyine muutoksineen toteutui nettomenojen osalta 0,3 M€ ennakoitua parempana. Toimialakohtaisia merkittäviä nettomäärärahan ylityksiä käyttötaloudessa ei muodostunut. Ainoastaan sosiaali- ja terveystoimessa ylitystä oli vähäisenä pidettävä 2,7 %, 163 t€. Talousarviokuri piti erittäin hyvin.

Talousarviomenoissa oli tavoitteena nollassa. Tähän ei kuitenkaan päästy, sillä tuotot ja kulut kasvoivat edellisestä vuodesta 2 %. Kuntien ja kuntayhtymien toimintamenot vähenivät keskimäärin 1 %.

Verotulot kasvoivat 7,2 % ja valtionosuudet 2,2 %. Maan keskiarvot olivat verotuloissa + 2,8 % ja valtionosuuksissa +0,6 %. Kunnan tuloveroprosenttia nostettiin vuodelle 2014 19,50 %:sta 20,00 %:iin.

Kunnanhallituksen ehdotus tilikauden tuloksen käsittelystä on kuntalain mukainen.

Miehikkälän kunnan keskeiset talouden tunnusluvut vuosilta 2015 sekä vastaavat ennakkotiedot kuntien tilinpäätöksistä 2015:

Tunnusluku	Ennakkotieto 2015			TP 2015
	Koko maa	Kymenlaakso	2001-5000 asukasta	Miehikkälä
Veroprosentti, %	19,84	20,52	20,69	20,0
Verotulot, €/asukas	3.969	3.848	3.235	2.897
Verot ja Valtionosuudet, €/asukas	5.468	5.736	6.384	6.557
Vuosikate, €/asukas	324	208	400	704
Tilikauden tulos, € /asukas	13	-94	135	385
Lainakanta 31.12., €/asukas	2.793	3.464	2.449	3.663

Taulukko 1 Yleisten tavoitteiden toteutuminen (lähde: tilastokeskus ja kunnan toimintakertomus).

Kunnan käyttötalous oli tasapainossa ja oma pääoma kasvoi. Vuosikate riitti investointien rahoitukseen toimintavuonna vain 48 %:sti ja edellisenä vuonna 23 %:sti. Investoinneista johtuen lainamäärää on kasvanut nopeassa tahdissa. Tulevien investointienkin rahoitus joudutaan suuressa määrin hoitamaan lainoituksella. Investoinnit lisäävät poistoja ja lainat korkokuluja, jotka heikentävät tulosta. Vuosikatteen riittävyyteen on jatkossakin kiinnitettävä erityistä huomiota.

Kunnan omavaraisuus on heikkenemässä nopeasti, nyt 57 % (60 %/2014) ja suhteellinen velkaantuneisuus kasvaa 42 % (38 %). Tällä tahdilla kriisikunnan tunnusmerkit täyttyvät muutaman vuoden sisällä. Omavaraisuuden tulisi olla vähintään 50 % ja velkaantuneisuuden alle 50 %.

Kriisikunnan kriteeristö on muuttumassa ja tunnusluvut lasketaan kuntakonsernin tunnuslukujen perusteella 2017 lähtien. Tunnuslukurajoja ei ole vielä julkaistu.

Investointien sitovuustaso oli *hankekohtainen nettomääräraha*. Investointien kokonaisuus toteutui talousarvioon varatuilla määrärahoilla. Ainoastaan koulukeskus-kirjaston hankkeen nettomeno ylittyi 137 t€.lla (5,2 %), mikä johtui lähinnä osittain saamatta jääneestä rahoitusosuudesta.

3.2.2 Yleishallinto ja tukipalvelut

Kunnanhallituksen alaiseen toimintaan liittyvät tavoitteet toteutuivat pääosin hyvin.

Hallintoa on hoidettu kuntalain ja valtuuston päätösten mukaisesti. Erityisesti tietoliikenneyhteisissä koetaan jäädyn jälkeen muusta Suomesta. Kotisivujen ja Facebookin päivittäminen toteutuivat toimintavuonna. Toivottavaa on, että kotisivuilla olevat tiedot pidetään vastaisuudessa ajan tasalla.

Kunnalla on asuntoja tarjolla 146 vuokra-asuntoa, osin suoraan omistettuna ja osin yhtiöissä. Saattaisi olla ajankohtaista ja tarpeellista harkita asuntotoimen keskittämistä siten, että yhtiöiden määrää vähennettäisiin yhtiöitä sulauttamalla. Se toisi taloudellisesti paremmat mahdollisuudet ylläpitää korkeatasoista asumista kunnassa. Sulautuminen toisi myös hallinnollista kevennyttä.

Asuntojen käyttöaste on suhteellisen hyvä (94-97 %). Käyttöasteen nosto parantaisi edelleen taloudellista tilaa. E 18 moottoritien rakentamisen uskotaan lisäävän asuntojen kysyntää – ainakin tilapäisesti. Kunnan sijoitukset tytäryhteisöjen pääomiin ja kirjausten vastavuoroisuus yhtiöissä on tarpeen selvittää. Samassa yhteydessä tulee selvittää kunnan ja yhtiöiden velkasuhteet, jotka mahdollisesti ovat aiheuttaneet yhtiöomaisuuden myynneistä. Kunta on asianmukaisesti ohjeistanut Arava-yhteisöjen asukasvalinnan valvonnan tämän vuoden alussa.

Asuntotarpeen odotetaan kasvavan alueen kunnissa yhdessä Vaalimaan elinkeinotoiminnan myönteisen kehityksen kanssa. Hankkeiden viivästyessä asuntojen kysyntä ei ole lähtenyt kasvamaan. Vaalimaan työpaikkojen lisääntyessä Miehikkälänkin on varauduttava tarjoamaan kohtuuhintaisia vuokra-asuntoja ja tontteja. Kunta voisi omistushajauksellaan antaa konserniyhteisöilleen veloitteita varautua uuden asuntotuotannon hankintaan etenkin, jos sulautumisen myötä saadaan aikaan taloudellisesti hyvin voiva asuntohallinto. Kunnalla on tonttitarjontaa, mutta kysyntä tyrehtyi toimintavuonna tyystin. Kunnan tarjoamat tontit tulee siistiä myyntikuntoon ja varustaa sopivilla opasteilla kesäkaudeksi myynnin edistämiseksi.

Kunnan elinkeinopalveluita ostetaan osittain alueelliselta toimijalta. Elinkeinotoimen painopistealueena oli matkailu, Muurikkalan yritysalue ja lähiruoka. Muurikkalan alue ei ole saanut yrityksiltä toivottua kiinnostusta. Nykyinen talouden hidaskasvu ja kansainväliset selkkaukset ylläpitävät toistaiseksi yrityksissä investointivarovaisuutta. Matkailun vetonaulana on markkinoitu Salpalinja-museota, josta on muodostunut seudullinen matkailun kärki- ja erikoistumiskohde.

Salpalinjan ja -museon toiminta- ja markkinointivastuuta järjesteltiin uudelleen ja vastuuta lisättiin museotoimelle. Pienen kunnan taloudelliset resurssit ylläpitää valtakunnallisesti merkittävää museokokonaisuutta ovat rajalliset. Valtionosuuden turvin toiminta on ollut mahdollista. Toimintaa jouduttiin rajoittamaan tilakäytön suhteen. Tarkoitus on käydä museotoimen tehtävät tarkemmin läpi ja optimoida sen perusteella henkilöstön työpanos. Kunta linjasi kotoiseutumuseon käytössä olevan Pitäjätalon myytäväksi. Myynti ei toteutunut vielä toimintavuonna.

Kaakon kaksikon organisaatio on uudistumassa. Vastuun keskittyessä on huolehdittava, ettei resurssien ylikuormittamista pääse tapahtumaan. Tukipalveluiden lukuisilla tehtäväalueilla tavoitteet pääosin toteutuivat. Ruokapalveluiden tilapäinen uudelleen järjestely esim. sosiaalitoimen asumispalveluiden tilaremontin ajaksi osoittaa hyvää henkilöstön sopeutumiskykyä.

3.2.3 Sosiaali- ja terveystoimi

Sosiaali- ja terveystoimen palvelut tuotetaan Miehikkälän kunnan organisaatiossa. Palvelut tuotettiin pääsääntöisesti taloudellisesti ja kuntalaisia tyydyttävällä tavalla.

Sosiaali- ja terveystoimessa oli painopistetoimintona mielenterveys ja päihteet. Mielestämme sosiaali- ja terveystoimi on panostanut hyvin mielenterveystyöhön. Toimintaa on hoidettu tuloksellisesti pääosin omana toimintana ja haettu erityispalveluja ostopalveluna. Tiedotuksella, koulutuksella ja matalan kynnyksen palvelualltiudella on vaikutettu myönteisesti asiakkaiden hyvinvointiin ja omatoimiseen jaksamiseen. Palvelujen helppo ja paikallinen saanti ovat edesauttaneet asiakkaiden hakeutumista palvelujen piiriin. Kuntouttavalla asumisella ja työtoiminnalla on luotu pitkäjänteistä toimintaa.

Huolestuneena on kuitenkin todettava, että psykiatrian erikoissairaanhoidon palveluissa miehikkäläisten avohoitokäynnit olivat lähes kaikkia nuorten käynnejä. Ao. palveluiden käyttö lisääntyi huomattavasti. Käytön lisääntyminen tosin aiheutuu pääosin poikkeavasta lähetekäytännöstä. Nuorten hyvinvointiin kannattaa panostaa jatkossakin monialaista osaamista. Myös muiden tehtäväalueiden on pyrittävä ottamaan nuorten vaikeudet huomioon ja autettava mahdollisuuksien mukaan.

Lasten huostaanottojen ehkäisemistä kehitettiin onnistuneesti lisäämällä ennalta ehkäisevää perhetyötä ja sosiaaliohjaajan tukipalveluita. Toiminta tuotti tulosta. Siitä huolimatta lastensuojeluilmoituksia teh-

tiin 21 eli lähes yhtä monta kuin edellisenäkin vuonna. Huoltajien tukemista pidetään tärkeänä, jotta perheen vaikeudet eivät päätyisi lasten epäasialliseen kohteluun.

Myönteisenä on pidettävä toimeentulotukimenojen vähenemistä. Sen sijaan työttömyyden lisääntyminen ja kunnan talousvastuun kasvattaminen aiheuttivat kunnalle työmarkkinatuen kuntaosuuden lisäämistä. Nuorten osuus työttömistä on kasvussa. Nuorten tilanteen parantamiseksi tulisi satsata entistä enemmän koulutukseen, mutta oppilaitokset ovat vähentämässä opetustunteja säästöjen vuoksi. Koulutusajan lyhentämisen opetuksen tehokkuuden ohella olisi osaratkaisua opiskelun innostavuuteen.

Kuntoutuksen työtoiminnan edistäminen tuottaa kunnalle säästöjä työmarkkinatukiosuudesta. Paikallinen työpajatoiminta on tärkeä osa ennalta ehkäisevää mielenterveystyötä. Toimintaan osallistuu mielenterveyskuntoutujia ja pitkäaikaistyöttömiä. Työpajan toiminta on ansiokasta, vaikka vain harva osallistuja työllistyy tätä kautta pysyvästi. Toiminnan jatkaminen puolustaa paikkaansa etenkin, kun siihen saadaan tukea valtion varoista ja osallistujilla on myös mahdollisuus omakohtaisiin tukiin.

Lasten päivähoidon ja esiopetus toteutettiin suunnitelmien mukaisesti. Toimintavuonna tuli ajankohtaiseksi harkita Muurikkalan päivähoidon lakkauttamista. Valtuusto hyväksyi Muurikkalan päivähoitoryhmän lakkauttamisen 1.8.2016 lukien lapsimäärän vähyyden vuoksi.

Vanhustyötä toteutettiin pääsääntöisesti vanhuspalvelujen suunnitelman mukaisesti. Hoidon porrastus toimi suunnitellusti. Uusi toiminnanohjausjärjestelmä tuotti lisää aikaa välittömään asiakastyöhön. Kotihoidon asiakaskyselyn palaute oli pääosin myönteistä. Henkilöstön yhteiskäyttö toimi kansalais kuntien kesken joustavasti.

Kunta ostaa paikalliselta palveluyhdistykseltä palveluasumista ja tuettua asumista. Sopimusta on jatkettu vuodeksi 2015. Kunta on ottanut kotipalvelun hoitaakseen 2.5.2016 lähtien.

Valtuuston sitovuustason tavoitteet toteutuivat sosiaalitoimessa pääsääntöisesti odotusten mukaisina.

Avoterveydenhuollon ja suun terveydenhuollon sopimus uusittiin entisen palveluntuottajan kanssa vuosille 2014-2017 kolmen vuoden optiolla. Vastaanottopalveluiden vähimmäistasoa ja saatavuutta muutettiin hieman uudella sopimuksella. Toimintakertomuksessa todetaan, että järjestelyt ovat sujuneet suhteellisen hyvin ja kuntalaisilta on tullut vain vähän kriittistä palautetta. Keskittäminen ei lisännyt ulkopuolisen päivystyksen käyttöä.

Hoidon saatavuus oli ostopalvelusopimuksen ja hoitotakuun edellyttämässä puitteissa. Terveystoimille asetetut tavoitteet toteutuivat. Asiakaskyselyyn nojaten terveyspalveluihin oltiin yleensä varsin tyytyväisiä, 87 %:sti (2014/ 86 %).

Hammashoidon saatavuus oli sopimuksen mukaista.

Erikoissairaanhoidon kustannukset olivat noin 240 t€ edellistä vuotta suuremmat. Valtakunnallisen tilaston mukaan vuonna 2014 Miehikkälän kustannukset olivat alle maakunnan keskiarvon ikääntyneestä väestörakenteesta ja korkeasta sairastavuudesta huolimatta. Vanhusten asumis- ja laitospalveluiden hoidon porrastus toimii pääsääntöisesti hyvin.

Palvelutarpeen vaihtelusta ja joiltain osin tarpeen kasvusta huolimatta sosiaali- ja terveystoimi on pystynyt vastaamaan hyvin suunnittelukaudella nähtävissä olevaan palvelukysyntään..

3.2.4 Sivistystoimi

Virolahti tuottaa myös Miehikkälän perusopetuspalvelut. Miehikkälän oppilastiedot sisältyvät yhteistoiminnan johdosta Virolahden kunnan tietoihin.

Sivistystoimen strategisena tavoitteena oli säilyttää eri palveluissa nykyinen palvelutaso. Tässä onnistuttiin ja tavoite toteutui. Ne lukuisat toimenpiteet, jotka tavoitteen saavuttamiselle oli asetettu, tuottivat tulosta niin opetustoimessa kuin vapaan sivistystoimenkin osa-alueilla. Opetustoimen tilat paranivat huomattavasti kirkonkylän koulun uudisrakennuksen myötä. Toimitilat ovat asialliset ja tyydyttävät hyvin tämänhetkisen tarpeen. Mikäli kouluverkkoa joudutaan myöhemmin harventamaan, uudet tilat palvelevat tässäkin tilanteessa. Rakennusprojektissa on onnistuttu ja saatu aikaan toimiva koulukokonaisuus suunnitelluilla kustannuksilla. Tarkastuslautakunta on tutustumisvierailullaan todennut rakentamisen jäljen olevan siistiä ja käyttäjävälillä.

Kirjaston tiloissa sen sijaan todettiin useita käyttöä hankaloittavia puutteita, joista henkilöstö ja rakentamisen hallinto ovat reklamoineet. Osa puutteista on tietävästi korjattu heti ensimmäisten kuukausien

aikana. Kirjastotilan koko pieneni uudisrakentamisen myötä ja se aiheutti kirjastoaineiston karsimista. Kirjasto on otettu suurella mielihyvällä vastaan kuntalaisten keskuudessa.

Miehikkälän koulujen oppilasmäärä on pysynyt edellisluvun tasolla (175 opp.). Tavoite, että kaikissa kouluissa on yli 20 oppilasta, toteutui.

Perusopetukselle oli asetettu tavoitteeksi, että Miehkälän koulujen kustannukset *kouluittain* ovat enintään 6.861 €/opp ilman kuljetuksia ja sisäisiä eriä. Kustannukset ylittyivät muissa kouluissa paitsi Suur-Miehkälässä. Tiedot eivät anna oikeaa kuvaa todellisista kustannuksista, kun niihin ei sisällytetä sisäisiä eriä. Sisäiset erät ovat merkittäviä eritoten koulutoimissa.

Kuljetuskustannukset ylittyivät. Edellisenä vuonna aiheutti tyytymättömyyttä koulukuljetusten uudenlainen reittimalliin perustuva järjestelytapa ja kuljetuksen peruuttamismenettely. Koulukuljetuksissa on tarkoitus palata entiseen käytäntöön syksyllä 2016 kilometrihintaan laskutukseen siirryttäessä. Toivottavasti menettely tuottaa säästöjä kunnalle ja oppilaiden vanhemmat säästyvät hankalilta peruuttamisjärjestelyiltä.

Vapaa-aikatoimen palvelutuotannossa kunta haluaa profiloitua vireäksi kulttuuritoiminnan kunnaksi. Toiminnassa on korostunut hyvä yhteistyö yhdistysten ja seurojen kanssa, jolloin paikalliset ihmiset pääsevät antamaan henkistä hyvinvointia ja vaihtelua arkeen yhdessä oman kotikuntansa tuntemusta hyödyntäen.

3.2.5. Tekninen toimi

Virolahti vastaa myös Miehkälän kunnan teknisistä palveluista.

Teknisen toimen keskeisimpänä tavoitteena oli Miehkälän mittavien rakennushankkeiden hallittu läpivienti. Hankkeilla tarkoitetaan Kunila-saneerauksen loppuun saattamista sekä koulukeskuksen ja kirjaston uudisrakentamista. Kokonaisuutena tekninen toimi onnistui hankkeiden toteutuksessa hyvin. Joitain Kunila-saneeraukseen liittyviä töitä on jäänyt roikkumaan ja se on kiusannut tilojen/palvelun käyttäjiä. Myös kirjastoon jäi muutamia toimintaa häiritseviä keskeneräisyyksiä. Käyttäjien reklamoitua puutteet pyrittiin korjaamaan. Osassa puutteita reklamoitiin myös tavaran toimittajaa. Töiden asianmukaiseen loppuun saattamiseen on jatkossa kiinnitettävä entistä enemmän huomiota. Rakentamiseen liittyvien hankintapäätösten tekemisessä on jonkin verran poikettu hankintaohjeiden mukaisesta menettelystä. Korostamme hankintamenettelyn oikeellisuutta, jotta vältyttäisiin kiusalliselta valituskierroilta ja rakentamisen hidastumisesta.

Teknisen toimen tärkeimpiä tehtäviä on valmistella maankäyttöä. Kunnassa on vireillä useita ja eritasoisia kaavoitushankkeita, joista kaikki eivät edenneet suunnitellusti. Keskeisiä rakentamisalueita vaivaa kaavoituksen pirstoisuus. Ajan mittaan on syntynyt paljon ns. postimerkkikaavoja, joista osa on vanhentuneita ja vaikeasti tulkittavia eivätkä ne enää palvele tämän ajan rakentamisen tavoitteita. Asemakaavojen kokonaisuudistuksen tarve on ilmeinen, jotta rakentamisen ohjaus saataisiin ajan tasalle. Kaavat ja kartat on tarpeen saattaa sähköiseen muotoon ja yleisesti luettaviksi netistä. Kunnanhallituksen tulisi valmistella valtuuston päätettäväksi nykyisten tarpeiden pohjalta kaavoitustarpeet ja tavoitteet.

Tarkastuslautakunta teki tutustumiskäynnin kirkonkylän pienjäteasemalle syksyllä 2015. Käynnin perusteella jäteaseman toiminta ja järjestelyt näyttivät olevan kohtalaisessa kunnossa. Keskusteluissa henkilöstön kanssa kävi ilmi, että jäteaseman toiminta ja jätteiden keräily perusteet eivät ole vielä tuttuja kuntalaisille. Tiedotusta ja opastusta kaivataan lisää. Pienjäteaseman käytön lisäämiseksi esitimme alueelle sijoitettavaksi opastustaulun, johon olisi listattu mm. keskeiset maksuttomat jätteet. Samoin jätelavojen täyttämistä voisi ohjata opastein, jotta vältyttäisiin jätteiden jakeluvirheilta. Oma ongelmajätteiden keräilyä ei virallisesti ole järjestämättä olevan kuljetuksen vuoksi. Alueella havaittu ongelmajätteiden säilytys osaksikaan avoimessa tilassa ulkona ja irtonaisten metalliainesten säilyttäminen tavarakontin katolla ei pidetty asiallisena. Jäteaseman aitaus ei estä välttämättä asiattomien pääsyä alueelle. Sen vuoksi alueen siisteyteen ja turvallisuuteen tulee kiinnittää erityistä huomiota.

Kunnalla on metsäomaisuutta lähes 1.000 ha. Metsällä on ajantasainen metsänhoitosuunnitelma. Metsän myynnistä kunta saa lisätuloa, joten pidämme tärkeänä metsäomaisuuden säilyttämistä.

Aluelämpölaitoksen sopimusehtojen noudattamiseen kiinnitämme huomiota. Havaintomme mukaan kunnalle ei ole ilmoitettu sopimusehtojen mukaisesti kaikista hinnan korotuksista.

Kunnan tonttivaranto on riittävä. Toimintavuonna ei tehty yhtään tonttikauppaa. Tarjolla olevien tonttien kunto varsin heikotasoisen. Voisi harkita tonttien siistimisen antamista joillekin yksityisille sillä kor-

vauksella, että saavat poistetun puun omaan käyttöönsä korvauksetta. Menettelyä voisi soveltaa myös muiden alueiden siistimiseen.

Tekninen toimi on keskeisessä roolissa jatkossakin kunnallisia palveluita koskevien tarpeiden toteutuksessa. Tarkastuslautakuntaa huolettaa edelleen teknisen toimen henkilöstöresurssien niukkuus niin hallinnossa kuin valvonnassakin. Vaikka kuntien vastuulle jäävät rakentamiset suoritettaisiin urakoina, valmistelu-hankinta-toteutus-valvonta edellyttävät kunnalta osaavaa henkilöstöä. Toistaiseksi ei ole suostuttu resurssien lisäämiseen.

Pidämme tärkeänä, että kunnan omistuksessa oleva kiinteistökanta pidetään asianmukaisessa käyttökunnossa. Mielestämme paikallinen yhteyshenkilö nopeuttaisi kunnossapitotoimia. Nollabudjetointi tarkoittaa teknisen johdon mielestä kiinteistöjen kunnossapidon karsimista. Tarkastuslautakunnan mielestä riittävät kunnossapitomäärärahat on turvattava vuosittain siitäkin huolimatta, että uusrakentamiseen on tarvetta. Tarpeettomista kiinteistöistä tulisi luopua.

Vesihuoltolaitoksen toiminta siirretty 1.1.2015 lukien perustettuun taseyksikköön. Vesihuoltolaitoksen toiminta oli toimintavuonna alijäämäistä, kuten edellisenäkin vuonna. Vesihuollon järjestäminen on kunnan velvollisuutena, mutta siihen ei tule käyttää verovaroja. Vesihuolto on käyttäjien kustannettava. Vesilaitoksen vuotovesien ehkäisyyn on asianmukaisesti puututtu, mutta toimenpiteet ovat edelleen riittämättömät.

Rakentaminen oli toimintavuonna neliöillä ja kuutioilla mitattuna vilkasta, pääasiassa kunnan omien rakennushankkeiden johdosta. Rakennuslupien käsittelyaika on kohtuullinen, kun otetaan huomioon lupahakemuksissa yleensä esiintyvät puutteet.

Kunnassa esiintyy myös joissain määrin luvatonta rakentamista. Toisaalta keskeneräisiä rakennuksia on runsaasti. Nämä aiheuttavat kunnan kiinteistöverokertymään vajaan ja kasvun hidastumaa. Kunnan tulisi harkita kiinteistötarkastusten käynnistämistä kiinteistöjen verovelvollisuuden tarkistamiseksi.

Rakentamisen valvontaa sekä kunnan ja asiakkaan yhteydenpitoa on vaikeuttanut ulkomaalaisten rakentajien puutteelliset valmiudet saattaa rakennustyöt loppuun. Uhka rakennusten keskeneräiseksi jäämisestä on kasvanut.

Kaakon Kaksikossa on käynnistetty rakennusjärjestyksen uusiminen, jossa yhteydessä lupamenettelyä on tarkoitus keventää. Rakennuslautakunta on tehnyt myös asianmukaisesti katselmuksia kunnan alueella olevien huonokuntoisten rakennusten ja rakennusympäristöjen siisteyden kartoittamiseksi. Korjausvelvoitteita on annettu ja velvoitteiden mukaisten toimenpiteiden toteuttamista on tarkoitus valvoa.

Rakennusvalvonnan resurssit eivät nykyisellään riitä riittävän laajaan ohjaukseen ja neuvontaan. Rakennusvalvonnan strategiassa varaudutaan toiminnan alueellistamiseen ja paperittomaan rakennuslupan hakemiseen.

4 HENKILÖSTÖ

Miehikkälän ja Virolahden kunnat ovat vuonna 2007 sopineet kuntien palveluyhteistyön syventämisen kuntaparina ns. isäntäkuntamallilla. Miehikkälä vastaa isäntäkuntana toimintamallissa sosiaali- ja terveystoimen palveluista molempien kuntien puolesta. Virolahden kunta vastaa isäntäkuntana teknisen- ja sivistystoimen palveluista sekä tukipalveluista, johon kuuluu talous-, henkilöstö-, tietohallinto- ja ruokapalvelut. Henkilöstö on pääasiallisesti isäntäkunnan palveluksessa.

Kaakon Kaksikon koko henkilöstömäärä toimintavuoden 2015 lopussa oli 9 henkilöä pienempi kuin edellisen toimintavuoden lopussa, Miehikkälässä -5 henkilöä. Miehikkälän tuloslaskelman mukaiset henkilöstökulut kasvoivat kuitenkin edellisestä vuodesta 409 t€.

Henkilöstön toimintakyvyn ja hyvinvoinnin parantamiseen on toimintavuonna panostettu monella tavalla. Toimenpiteet ilmenevät laaditusta henkilöstöraportista.

Toimintavuoden sairauspoissaolojen määrä Kaakon Kaksikossa oli 15,6 pv/hlö ja edellisenä vuonna 15,4 pv/hlö. Poissaolojen määrästä kohdentui Miehikkälän henkilöstöön 65 %. Kunta-alan keskimääräinen sairauspoissaolojen määrä oli vuonna 2014 16,9 pv/hlö. Henkilöstöraportissa arvioidaan poissaolopäivän hinnaksi 350 euroa, mikä tekee Miehikkälän osalle 1,4 M€.

5 KUNTAKONSERNILLE ASETETTUJEN TAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN

Kuntalain mukaan kunnan toiminta käsittää kunnan ja kuntakonsernin toiminnan. Valtuusto päättää kunnan ja kuntakonsernin toiminnan ja talouden keskeisistä tavoitteista sekä konserniohjauksen perusteista. Lisäksi valtuuston on päätettävä kunnan ja kuntakonsernin sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan perusteista. Kuntakonserniin kuuluu seitsemän (7) tytäryhteisöä ja kolme (3) kuntayhtymää sekä yksi (1) osakasyhteisö. Yhdellekään ei ole asetettu tuottovaatimuksia eikä erillisiä tavoitteita.

Tarkastuslautakunta pitää konserniohjauksen kannalta tärkeänä, että kaikille tytäryhteisöille asetettaisiin taloudellisia ja toiminnallisia tavoitteita. Tuottovaatimusta ei pidetä kuitenkaan tarpeellisena. Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan perusteet on hyväksytty valtuustossa 2015 ja konserniohje 2010. Kunnan konserniohjausta ja valvontaa on tarpeen vahvistaa ja huolehtia siitä, että kaikki tytäryhteisöt täyttävät lakien ja kunnan konserniohjeessaan edellyttämät toimenpiteet. Tytäryhtiöiden raportointivelvollisuutta on tarpeen myös lisätä.

Kunnan tytäryhteisöillä on merkittävä taloudellinen vaikutus. Konsernin tunnusluvut ovat peruskuntaa heikommat. Lainat 4.298 €/as (3.594 €/as / 2014) ja omavaraisuus 55 % (57 %). Konsernitason merkitys kasvaa jatkossa, kun kunnan talouden tilaa ryhdytään arvioimaan kuntakonsernin tietojen pohjalta vuodesta 2017 lähtien.

6 YHTEENVETO

Vuosi 2015 oli Kaakon kaksikon kahdeksas toimintavuosi. Yhteinen palvelutuotanto on koettu tarpeelliseksi ja myös toimivaksi. Palveluita on kehitetty tasapuolisesti. Kumpikin kansalaiskunta on saanut lopulta päättää omista palvelukäytännöistään. Toinen osakaskunta on kunnioittanut tehtyjä päätöksiä.

Kaakon kaksikon jatkuvuuden arviointi tulee ajankohtaiseksi vasta sitten, kun sosiaali- ja terveydenhuollon valtakunnallinen uudelleen organisoiminen ja itsehallintoalueiden hallinnon vaikutus paikallistason palvelutuotantoon saadaan selville.

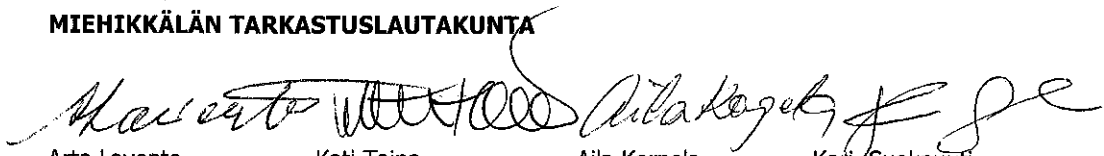
Toimintavuoden käyttötalouden tila pysyi edellisen vuoden tasolla. Talousarviokuri piti hyvin. Verotulot ja valtionosuudet kasvoivat keskimääräistä enemmän. Tilikauden tulos muodostui reilusti ennakoitua ylijäämäisemmäksi. Talouskehitys kokonaisuudessaan toteutui odotuksia paremmin, mutta taloutta rasittivat erityisen suuret investoinnit ja sitä kautta lisääntynyt lainamäärä.

Tarkastuslautakunta katsoo, että valtuuston talousarviossa hyväksymät taloudelliset, toiminnalliset ja laadulliset tavoitteet ovat hyväksyttävissä määrin toteutuneet toimintavuonna 2015. Toimintaa on toteutettu tarkoituksenmukaisesti ja tuloksellisesti.

Tarkastuslautakunta osoittaa kiitokset luottamushenkilöille ja henkilöstölle kunnan hallinnon, talouden ja palveluiden asianmukaisesta hoitamisesta.

Miehikkälässä 23. päivänä toukokuuta 2016

MIEHIKKÄLÄN TARKASTUSLAUTAKUNTA

Arto Lavento   Kati Taina   Aila Korpela   Kari Suoknuuti
puheenjohtaja   varapuheenjohtaja   jäsen   jäsen